

Sygn. akt VII KZ 6/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Krzysztofa Czajki,
w sprawie J.K., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 25 lipca 2018 r. zażalenia J.K. na postanowienie Wojskowego Sądu
Okręgowego w P. z dnia 18 maja 2018 r., sygn. akt:
Ko. .../18, nieuwzględniające wniosku J.K. o stwierdzenie nieważności wydanego
wobec niego wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego
w K. z dnia 13 marca 1974 r., sygn. akt Sg. .../74,

p o s t a n a w i a

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 marca 1974 r. Wojskowy Sąd Garnizonowy
w K. uznał J. K. za winnego tego, że:

będąc zobowiązany na podstawie karty powołania nr [...], wystawionej i doręczonej mu przez pracownika Powiatowego Sztabu Wojskowego w W. do stawienia się w dniu 24 października 1973 r. w Jednostce Wojskowej [...], celem odbycia 2-letniej zasadniczej służby wojskowej, w oznaczonym dniu nie zgłosił się w tej Jednostce, a działając w celu trwałego uchylenia się od tego obowiązku pozostawał u swego brata D. w m. G. do dnia 6 lutego 1974 r., tj. do chwili zgłoszenia się na wezwanie w Oddziale WSW w G.,

i za to, na podstawie art. 188 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. nr 44, poz. 220 ze zm.), wymierzył mu karę trzech lat pozbawienia wolności (Sg .../74).

W dniu 16 stycznia 2018 r. do Wojskowego Sądu Garnizonowego we W. wpłynął wniosek J. K. o unieważnienie wydanego wobec niego wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 13 marca 1974 r., sygn. akt Sg. .../74.

Pismem z dnia 17 stycznia 2018 r. Wojskowy Sąd Garnizonowy we W. przesłał wskazany wniosek według właściwości do rozpoznania przez Wojskowy Sąd Okręgowy w P. Do tego Sądu wnioskodawca pismem z dnia 6 lutego 2018 r. (data wpływu – 13 lutego 2018 r.) przesłał uzupełnienie wniosku, poprzez wskazanie nowych i obszerniejszych argumentów podniesionych w części motywacyjnej wniosku. W toku postępowania przed Wojskowym Sądem Okręgowym w P. uzyskana została kopia akt Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. o sygn. Sg. .../74, obecnie mającą nadaną sygnaturę archiwalną: IPN Ka .../2683.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 18 maja 2018 r., na mocy art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1987) *a contrario*, nie uwzględnił wniosku J.K. o stwierdzenie nieważności wydanego

wobec niego wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 13 marca 1974 r., sygn. akt Sg. .../74.

Zażalenie na powyższe orzeczenie złożył J.K., nie formułując jednak żadnych zarzutów. Z uzasadnienia środka odwoławczego wynika, że skarżący kwestionuje zasadność rozstrzygnięcia Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 18 maja 2018 r., powołując się na orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz okoliczności sprawy, które jego zdaniem powinny prowadzić do uwzględnienia wniosku i uznania za nieważny wyroku Wojskowego Sądu Garnizonowego w K. z dnia 13 marca 1974 r., skazującego go za odmowę służby wojskowej w związku z przynależnością do związku wyznaniowego „Świadkowie Jehowy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie wnioskodawcy nie jest zasadne.

Z zebranego materiału dowodowego, w szczególności z zachowanych akt sprawy Wojskowego Sądu Garnizonowego w K., Sg. .../74, a także oświadczeń samego wnioskodawcy złożonych w toku postępowania zakończonego wyrokiem tego Sądu wynika, iż J.K. popełnił zarzucany mu czyn z powodu swoich przekonań religijnych, gdyż był wyznawcą Świadków Jehowy.

Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1987) pozwala stwierdzić nieważność orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Rzecz jednak w tym, że nie każde zachowanie osoby, stanowiące wyraz korzystania z praw i wolności człowieka, w tym również działanie na rzecz swobody przekonań religijnych, równoznaczne jest z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Aby taka działalność została uznana za spełniającą warunki przewidziane w powołanej wyżej ustawie, konieczne jest ustalenie, że była ona działalnością na rzecz niezawisłości, suwerenności terytorialnej czy ustrojowej Państwa Polskiego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 1992 r., II KRN 90/92, OSNKW 1992, z. 9-10, poz.

74). Przynależność wnioskodawcy do Świadków Jehowy i wynikające z tego faktu konsekwencje w postaci odmowy pełnienia służby wojskowej, bez wyrażnie zaakcentowanej wówczas po jego stronie świadomości działalności niepodległościowej nie może być zatem uznane za działalność o jakiej mowa w art. 1 ust. 1 cyt. ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń (...) (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 czerwca 1995 r., II AKo 38/95, OSA 1996, z. 3, poz. 13). Podnoszone w chwili obecnej przez wnioskodawcę argumenty są nieprzekonujące. Przede wszystkim należy zaznaczyć, że głównym i podstawowym celem działalności Świadków Jehowy była i jest działalność religijna, polegająca między innymi na „przysparzaniu czci Jehowie, pomaganiu innym w poznawaniu Biblii oraz dzieleniu się dobrą nowiną” (por. www.jw.org.pl/). Brak jest w deklarowanej misji tej grupy wyznaniowej elementów związanych z jakąkolwiek działalnością polityczną, w tym także z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Twierdzenie zatem, że przystąpienie do Świadków Jehowy dawało możliwość działalności politycznej, nawet w szerokim rozumieniu tego pojęcia, stoi w rażącej sprzeczności z rzeczywistymi celami tego wyznania.

Na zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia nie mógł mieć także wpływu powoływany przez J.K. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 7 lipca 2011 r. (Bayatyan przeciwko Armenii, skarga nr 23459/03, Lex nr 863807). Lektura tego orzeczenia pozwala bowiem jedynie na konstatację, że wydanie wyroku skazującego za odmowę odbycia służby wojskowej, m.in. z powodu przekonań religijnych, narusza art. 9 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r., nr 61, poz. 284) wówczas, gdy prawo Państwa – strony nie umożliwia zastępczych form realizacji tego obowiązku. Rozstrzygnięcie to nie pozostaje jednak w żadnym związku z rozpoznawaną sprawą, ponieważ nie dotyczy problematyki choćby zbliżonej do regulacji zawartej w ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, jak i nie odnosi się do sytuacji faktycznej wnioskodawcy.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy, podzielając stanowisko Wojskowego Sądu Okręgowego w P. przedstawione w zaskarżonym postanowieniu, uznające, że nie zostały spełnione przesłanki określone w art. 1 cytowanej ustawy z dnia 23 lutego 1991 r., nie uwzględnił zażalenia wnioskodawcy i utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

kc